

לתת תקווה למתקרחים ששום טיפול לא מסייע להם

אלופסיה אראטה היא מחלה שגורמת לנשירת שיער, נקודתית או נרחבת. מחקרים חדשים מצאו כי ניתן לטפל בה בתרופות שמיועדות למחלות אחרות, ממאירות ודלקתיות

[הארץ](#), 21.11.2016, יובל רמות ואברהם זלוטוגורסקי

אלופסיה אראטה (קרחת סגלגלה בעברית) היא מחלה שגורמת לנשירת שיער בקרב כשני אחוזים מהאוכלוסייה, נשים וגברים בכל גיל. אצל רוב החולים השיער נושר באזור מוגבל בלבד, בקרקפת או בזקן, ונוצרת קרחת קטנה בצורה אליפטית. אצל חלק מהם נושרים גם הגבות, הריסים או שערות באזורים אחרים בגוף. במיעוט המקרים המחלה גורמת לנשירת שיער מאזורים נרחבים יותר בגוף ואפילו מכולו או מכל הקרקפת. בניגוד למקרי הנשירה הנקודתית הקלים והבינוניים, שבהם השיער יכול לעתים לצמוח חזרה ספונטנית לאחר כמה חודשים, במקרים הקשים השיער לא חוזר לצמוח, מה שפוגע משמעותית באיכות חייהם של החולים וברוחותם. הסיבות ללקות בדרגת מחלה כזאת או אחרת אינן ידועות וכיום לא קיים טיפול מלא בה; בחסר נרחב או מלא של השיער ניתן לטפל כיום בעיקר בסטרואיד מסוג קורטיזון, נוגד דלקת שמצמיח את השיער שוב, זמנית או באופן קבוע, אך טיפול ממושך בו אינו אפשרי בשל תופעות הלוואי שהוא גורם להן כגון יתר לחץ דם, סוכרת והשמנה.

צילום: אברהם זלוטוגורסקי

המוקד האליפטי של הנשירה

אלופסיה אראטה היא מחלה אוטואימונית, שבה מערכת החיסון תוקפת את הגוף. מחקר שפורסם בכתב העת Nature ב-2010 אפשר להבין טוב יותר את המנגנונים העומדים בבסיסה. במחקר זה נאספו דגימות עור ודם מ-1,054 חולי אלופסיה אראטה ומקבוצת ביקורת של 3,278 נבדקים בריאים, ונבחן הגורם הגנטי להתפתחות המחלה באמצעות בדיקה גנומית. באמצעות השוואת הגנום של הנבדקים נמצא כי המחלה מתפתחת בשל נטייה גנטית - נוכחות של 18 גנים שרובם פוגעים בפעילות התקינה של מערכת החיסון, ובאופן ספציפי בתאים שלה, תאי דם לבנים מסוג T; נמצא כי אותם גנים מובילים ליצירת חלבונים דלקתיים (צטוקינים) שגורמים לתאי ה-T לתקוף את זקיקי השיער ולהביא לנשירתו. כלומר, כך הזקיקים מפסיקים

לגדול ולייצר שיער ועוברים למעין תרדמת עד שמפסיק תהליך ייצור החלבונים הדלקתיים. ניתוח מעמיק של דגימות החולים (הערכה כמותית של הגנים) גילה כי בתקיפתם את זקיקי השיער, תאי ה-T למעשה מפרישים אינטרפרון - חלבון דלקתי הידוע כמשפעל את מערכת החיסון - הגורם גם לתאי הזקיקים עצמם להפריש חלבונים דלקתיים.

ממצא זה פתח צוהר לניסיונות טיפול בתרופות חדשות, כאלו המעכבות את יצירת החלבונים הדלקתיים שנמצאו בתאי ה-T ובתאי הזקיקים, חלבונים המכונים JAK. נמצא כי תרופות אלה מסוגלות לרסן את חלבוני ה-JAK, וכך נעצר התהליך הדלקתי בזקיקים, ניתן להעיר אותם מתרדמתם ולחדש את צמיחת השיער. שתיים מהתרופות האלו, ממשפחת מעכבי JAK, כבר נמצאות בסל הבריאות, אך לא לטיפול באלופסיה אראטה: רוקסוליטיניב מאושרת לטיפול במחלות ממאירות של מח העצם וטופסיטיניב מאושרת לטיפול בדלקת מפרקים שגרונת. שני מחקרים שפורסמו בספטמבר בכתב העת JCI Insight דיווחו על חולים שסבלו מאלופסיה אראטה בדרגה בינונית-קשה - נשירת שיער מחלקים נרחבים מהקרקפת (מעל 50% ממנה) או מכל הקרקפת או הגוף - וטופלו בתרופות אלה. במחקר הראשון טופלו 66 חולים בטופסיטיניב, ואצל כשליש מהם חלה צמיחה משמעותית קלינית של שיער הקרקפת (מעל 50%). במחקר השני טופלו 12 חולים ברוקסוליטיניב, ואצל תשעה מהם חלה צמיחה משמעותית קלינית של השיער. תופעות הלוואי היו זיהומים קלים בדרכי הנשימה העליונות שלא דרשו הפסקת טיפול. שני מחקרים נוספים, שפורסמו החדש בכתב העת JAAD (Journal of the American Academy of Dermatology) מצאו כי הטיפול בטופסיטיניב הצליח לסייע לצמיחה משמעותית מחודשת של שיער הקרקפת בקרב תשעה מתוך 13 נערים עם אלופסיה אראטה בתוך כחצי שנה בממוצע, עם תופעות לוואי קלות; ובקרב 58% מתוך 90 חולים בדרגה קשה בתוך ארבעה עד 18 חודשים. יש לציין כי כמה חוקרים מתוך המחקרים הללו קשורים לחברות תרופות המפתחות את מעכבי ה-JAK.

גם במרפאתנו, מרפאת השיער בהדסה עין כרם, טופלו בהצלחה כמה חולים בטופסיטיניב וברוקסוליטיניב. בנוסף, במחקר שערכנו במרפאה, שפורסם ב-2015 בכתב העת EBioMedicine, מצאנו כי עוד תרופה השייכת למעכבי ה-JAK, בריסיטיניב, הנמצאת בשלבי מחקר לטיפול במחלות דלקתיות, הצליחה להצמיח שיער קרקפת של חולה אחד בדרגה קשה. הוא נוטל את הטיפול כבר ארבע שנים מבלי לסבול מתופעות לוואי ושערו ממשיך לצמוח ומכסה את כל הראש.

אמנם תוצאות המחקרים הללו ראשוניות בלבד ומבוססות על מעט חולים, אך העדויות המצטברות מפיחות תקווה עבור חולים רבים, גם בדרגה קשה, שטיפולים אחרים לא סייעו להם.

הכותבים עובדים בבית החולים הדסה עין כרם: פרופ' יובל רמות הוא מנהל מרפאת הידראדניטיס סופורטיבה ופסוריאזיס במחלקת עור ומין, ופרופ' אברהם זלוטוגורסקי הוא מנהל מרפאת השיער ומחלקת עור ומין.